YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
7 päivänä toukokuuta 1987 *

Asiassa 193/85,

jonka Tribunale di Milano on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Cooperativa Co-Frutta SRL

vastaan

Amministrazione delle finanze dello Stato

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 9, 12 ja 95 artiklan sekä GATT-sopimuksen 3 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja Y. Galmot, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat C. Kakouris, T. F. O'Higgins ja F. Schockweiler sekä tuomarit G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, U. Everling, K. Bahlmann, R. Joliet ja G. C. Rodríguez Iglesias,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

– pääasian kantajan Cooperativa Co-Frutta SRL:n puolesta asianajaja Wilma Viscardini Donà, Padova,

– Italian tasavallan hallitus, asiamiehenään diplomaattisten riita-asioiden osaston päällikkö Luigi Ferrari Bravo, avustajanaan valtionasiamies Sergio Laporta,

– Euroopan yhteisöjen komission puolesta komission oikeudellinen neuvonantaja Johannes Føns Buhl ja oikeudellisen yksikön virkamies Enrico Traversa,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen sellaisena kuin se on muutettuna 17.6.1986 pidetyn suullisen käsittelyn jälkeen,

kuultuaan julkiasiamiehen 16.10.1986 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale di Milano on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 17.1.1985 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 21.6.1985, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla viisi ennakkoratkaisukysymystä ETY:n perustamissopimuksen 9, 12 ja 95 artiklan sekä GATT-sopimuksen (tullitariffeja ja kauppaa koskeva yleissopimus) 3 artiklan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty edellä mainitussa tuomioistuimessa esillä olevassa asiassa, jossa asianosaisina ovat Cooperativa Co-Frutta SRL (jäljempänä Co-Frutta), banaanien kypsyttämistä harjoittava osuuskunta, ja Amministrazione delle finanze dello Stato ja joka koskee tuoreista banaaneista, esillä olevassa asiassa Kolumbiasta peräisin olevista ja Co-Fruttan Benelux-maista Italiaan tuomista banaaneista, kulutusverona kannettujen verojen palauttamista.

3 Katsottuaan, että asiassa tuli esiin yhteisön oikeuden tulkintaa koskevia kysymyksiä, Tribunale di Milano keskeytti asian käsittelyn ja pyysi yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko kulutusveroksi (imposta erariale di comsumo) kutsuttu vero, joka kannetaan sekä maahan tuoduista että kotimaisista tuotteista mutta joka tosiasiallisesti kohdistuu ainoastaan maahan tuotuihin tuotteisiin, koska ilmasto-olosuhteista johtuen kotimaista (esillä olevassa asiassa banaanien) tuotantoa ei ole, ETY:n perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa kielletty vaikutukseltaan tullia vastaava maksu?

2) Onko tällaista veroa päinvastoin pidettävä edellä mainitun perustamissopimuksen 95 artiklassa tarkoitettuna sisäisenä verona, koska se nimityksensä mukaisesti määrätään tuotteen kulutuksen eikä tuonnin perusteella, vaikka se käytännössä kannetaan tullauksen yhteydessä ja kohdistuu yksinomaan banaaneihin eikä mihinkään muihin hedelmiin?

3) Onko kyseinen vero, jos sitä on pidettävä sisäisenä verona, 95 artiklan toisen kohdan vastainen ja sellaisena kielletty siltä osin kuin sen tarkoitus on suojella muuta hedelmäntuotantoa, erityisesti kotimaisia hedelmiä?

4) Onko 95 artiklaa sovellettava yksinomaan yhteisön jäsenvaltiosta peräisin oleviin tuotteisiin vai myös vapaassa vaihdannassa oleviin tuotteisiin?

5) Jos 95 artiklaa ei sovelleta kolmansista maista peräisin oleviin tuotteisiin, onko vero, joka on 95 artiklan vastainen jäsenvaltioiden tuotteiden osalta, myös GATT-sopimuksen 3 artiklan vastainen sopimuspuolten alueelta tulevien tuotteiden osalta?"

4 Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että banaanien tuotanto Italiassa, jossa se rajoittuu Sisiliaan, oli 120 tonnia vuonna 1985 ja että banaanien tuonti Italiaan oli samana vuonna 357 500 tonnia.

5 Oikeudenkäyntiasiakirjoista käy lisäksi ilmi, että Italian verolainsäädäntöön sisältyy kaikkiaan 19 kulutusveroa, joista kolme määrätään trooppisille tuotteille, eli kahvivero, kaakaovero ja banaanivero. Ihmisravinnoksi tarkoitetuille kulutustavaroille määrättäviä muita veroja ovat alkoholista, oluesta, sokerista, makeutusaineista, siemenöljyistä ja margariinista kannettavat verot. Lisäksi on kymmenen muuta kulutusveroa, jotka kohdistuvat muihin tavaroi-

hin, jotka eivät ole elintarvikkeita, muun muassa tupakkavalmisteista, tulitikuista, metaanikaasusta ja mineraaliöljystä ja muista öljyistä kannettavat verot.

6 Esitetyt tosiseikat, menettelyn kulku ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan 20 artiklan nojalla esitetyt huomautukset ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

7 Ensimmäinen ja toinen kysymys koskevat perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa tarkoitetun vaikutukseltaan tullia vastaavan maksun ja 95 artiklassa tarkoitetun sisäisen veron välistä eroa, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii näillä kysymyksillä sijoittamaan banaaneista kannettavan kulutusveron jompaankumpaan ryhmään. Näin ollen kysymyksiin on vastattava yhdessä.

8 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklassa määrätty vaikutukseltaan tulleja vastaavia maksuja koskeva kielto koskee kaikkia tuonnin yhteydessä tai sen johdosta kannettavia veroja ja maksuja, joilla on sen vuoksi, että ne kohdistuvat erityisesti maahan tuotuihin tuotteisiin eivätkä siis niiden kanssa samanlaisiin kotimaisiin tuotteisiin, hankintahinnan muuttamisen johdosta sama rajoittava vaikutus tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen kuin tullilla.

9 Tullia vaikutukseltaan vastaavan maksun olennainen tunnusmerkki, joka erottaa sen sisäisestä verosta, on se, että se kohdistuu yksinomaan maahan tuotuihin tuotteisiin sellaisenaan, kun taas sisäinen vero kohdistuu sekä maahan tuotuihin että kotimaisiin tuotteisiin.

10 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin vahvistanut, että kun samanlaista tai samankaltaista kotimaista tuotetta ei ole, myöskään toisesta jäsenvaltiosta tuodusta tuotteesta kannettava vero tai maksu ei ole vaikutukseltaan vastaava maksu, vaan perustamissopimuksen 95 artiklassa tarkoitettu sisäinen vero tai maksu, jos se kuuluu yleiseen sisäisten verojen järjestelmään, johon tuoteryhmät järjestelmällisesti kuuluvat objektiivisin perustein, joita sovelletaan tuotteiden alkuperästä riippumatta.

11 Edellä esitetyt seikat osoittavat, että vaikka maahan tuoduista tuotteista kannetun veron tai maksun luokittelemiseksi tietyissä tapauksissa olisi tarpeen rinnastaa äärimmäisen vähäinen kotimainen tuotanto tällaisen tuotannon puuttumiseen, siitä ei seuraa, että riidanalaista veroa tai maksua välttämättä olisi pidettävä vaikutukseltaan tullia vastaavana maksuna. Erityisesti näin ei ole, jos vero kuuluu yleiseen sisäisten verojen järjestelmään, johon tuoteryhmät järjestelmällisesti kuuluvat edellä mainituin perustein.

12 Sellainen kulutusvero, jota pääasia koskee, on osa yleistä sisäisten verojen järjestelmää. Mainittuihin 19 kulutusveroon sovelletaan yhteisiä verosääntöjä, ja verot kohdistuvat tuoteryhmiin objektiivisesti ja kyseessä olevan tuotteen alkuperästä riippumatta eli sen tietyn tavararyhmän perusteella, johon tuote kuuluu. Osa näistä veroista määrätään ihmisravinnoksi tarkoitetuille tuotteille, kuten banaanien kulutusvero. Se, onko kyseiset tuotteet tuotettu kotimaassa vai ulkomailla, ei näytä vaikuttavan verokantaan, veron määräytymisperusteeseen eikä sen kantamistapaan. Näiden verojen tuoton käyttötarkoitusta ei ole määritelty. Se muodostaa samanlaisen verotulon kuin muut, ja sitä käytetään yleisesti muiden tavoin valtion menojen rahoittamiseen kaikilla aloilla.

13 Siten riidanalaista kulutusveroa on katsottava kuuluvan perustamissopimuksen 95 artiklassa tarkoitettuun yleiseen sisäisten maksujen järjestelmään, ja sen yhteensoveltuvuutta yhteisön oikeuden kanssa on arvioitava mainitun artiklan eikä perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklan perusteella.

14 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että kulutusveroksi kutsuttu vero, joka kannetaan sekä maahan tuoduista että kotimaisista tuotteista, mutta joka tosiasiallisesti kohdistuu lähes yksinomaan maahan tuotuihin tuotteisiin, koska kotimainen tuotanto on äärimmäisen vähäistä, ei ole ETY:n perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklan mukainen vaikutukseltaan tuontitullia vastaava maksu, jos se kuuluu yleiseen sisäisten verojen järjestelmään, johon tuoteryhmät järjestelmällisesti kuuluvat objektiivisin perustein, joita sovelletaan tuotteiden alkuperästä riippumatta. Vero on näin ollen luonteeltaan 95 artiklassa tarkoitettu sisäinen vero.

Kolmas kysymys

15 Kolmannessa kysymyksessä kansallinen tuomioistuin pyytää ratkaisua siitä, onko kyseinen vero, jos sitä on pidettävä sisäisenä verona, 95 artiklan toisen

kohdan mukaan kielletty, koska se on omiaan suojelemaan hedelmien, erityisesti kotimaiselle tuotannolle tunnusomaisten hedelmien, muuta tuotantoa.

16 Aluksi on todettava, että tänään antamassaan tuomiossa (asia 184/85, komissio v. Italian tasavalta, Kok. 1987, s. 2013) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että "Italian tasavalta ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan toisen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on ottanut käyttöön ja pitänyt voimassa muista jäsenvaltioista, erityisesti Ranskan merentakaisista departementeista peräisin oleviin tuoreisiin banaaneihin sovellettavan kulutusveron".

17 Yhteisöjen tuomioistuin on arvioinut samanlaisuutta, johon 95 artiklan ensimmäisen kohdan kielto perustuu, ottaen huomioon toisaalta useita kahden tuoteryhmän, eli banaanien ja Italian tuotannolle tunnusomaisten syötäviksi tarkoitettujen hedelmien, objektiivisia tunnusmerkkejä, kuten niiden aistinvaraisesti havaittavat ominaisuudet ja niiden vesipitoisuuden, sekä toisaalta sen, onko kumpikin hedelmäryhmä omiaan täyttämään samat kuluttajien tarpeet.

18 Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että näiden kahden tuoteryhmän tunnusmerkit ovat erilaiset sekä aistinvaraisesti havaittavien ominaisuuksien suhteen että sen suhteen, ovatko ne omiaan täyttämään samat kuluttajien tarpeet. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi siten, että nämä kaksi tuoteryhmää eivät ole 95 artiklassa tarkoitetussa mielessä samanlaiset.

19 Jollei 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa vaadittu samanlaisuuden edellytys täyty, saman artiklan toisella kohdalla pyritään, kuten yhteisöjen tuomioistuin on esittänyt edellä mainitussa tänään antamassaan tuomiossa, kattamaan kaikenlainen välillinen verotuksellinen protektionismi sellaisten tuotteiden osalta, jotka olematta kyseisen artiklan ensimmäisen kohdan mukaisia samanlaisia tuotteita ovat kuitenkin edes osittain keskenään välillisessä tai mahdollisessa kilpailutilanteessa.

20 Edellä mainitulla määräyksellä pyritään näin ollen siihen yleiseen tavoitteeseen, että verotuksen neutraalius turvataan ja jäsenvaltiota estetään syrjimästä toisesta jäsenvaltiosta tuotua tuotetta sillä tavoin, että jäsenvaltio suosii kotimaisia tuotteita kansallisessa verolainsäädännössään ja rajoittaa tällä tavoin jäsenvaltioiden välistä tavaroiden vapaata liikkuvuutta.

21 Edellä mainitussa tuomiossaan yhteisöjen tuomioistuin totesi, että banaanit tarjoavat vaihtoehdon hedelmien kuluttajille. Banaanien on siten katsottava osittain kilpailevan kotimaisten hedelmien kanssa. Niiden verotuksella ei tämän vuoksi saa olla sellaista vaikutusta, että sillä välillisesti suojellaan tyypillisesti Italiassa tuotettuja syötäviksi tarkoitettuja hedelmiä.

22 Laissa n:o 986 käyttöön otetun verojärjestelmän protektionistisen luonteen suhteen todetaan samassa tuomiossa, että järjestelmälle on ominaista, että riidanalaista kulutusveroa ei sovelleta kotimaan tuotannolle kaikkein tunnusomaisimpiin hedelmiin. Tämän veron protektionistista luonnetta korostaa sen määrä, 525 Italian liiraa (ITL) kilolta, joka on lähes puolet vuoden 1985 tuontihinnasta. Tällainen verotuksen erilaisuus vaikuttaa kyseessä olevien tuotteiden markkinoihin siten, että maahan tuotujen tuotteiden mahdollinen kulutus vähenee.

23 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan toisen kohdan määräykset estävät kantamasta kulutusveroa tietyistä tuontihedelmistä, kun kyseinen vero on omiaan suojelemaan kotimaista hedelmäntuotantoa.

Neljäs kysymys

24 Neljännellä kysymyksellä pyritään ratkaisemaan, sovelletaanko 95 artiklaa kaikkiin jäsenvaltioista tuotaviin tuotteisiin eli myös kolmansista maista peräisin oleviin tuotteisiin, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa.

25 Toisin kuin perustamissopimuksen 9 artiklassa, jossa nimenomaisesti mainitaan kolmansista maista tulevat tuotteet, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa, 95 artiklassa mainitaan ainoastaan "muiden jäsenvaltioiden" tuotteet. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen järjestelmässä 95 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta täydentävät kuitenkin tullien ja niitä vaikutukseltaan vastaavien maksujen poistamista koskevia määräyksiä. Niillä pyritään varmistamaan tavanomaisilla kilpailun edellytyksillä toimiva tavaroiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä poistamalla kaikenlainen suojelu, johon muista jäsenvaltioista peräisin olevia tuotteita syrjivien sisäisten verojen ja maksujen soveltaminen voi johtaa. Näin ollen 95 artiklalla on turvattava sisäisten maksujen täydellinen neutraalius kotimaisten tuotteiden ja muista jäsenvaltioista tulevien tuotteiden välisen kilpailun osalta.

26 Perustamissopimuksen 95 artiklaa ei voida tulkita edellä esitetyn tavoitteen vastaisesti. Perustamissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisön perustana on tulliliitto, joka käsittää kaiken tavaroiden kaupan ja merkitsee, että toteutetaan yhteinen tullitariffi. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut 15.12.1976 antamassaan tuomiossa (asia 41/76, Donckerwolcke, Kok. 1976, s. 1921), 9 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden kaupan vapauttamiseksi määrättyjä toimenpiteitä sovelletaan samalla tavalla sekä jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin että tuotteisiin, jotka ovat yhteisössä vapaassa vaihdannassa 10 artiklassa esitettyjen vaatimusten mukaisesti. Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin täsmensi, että vapaaseen vaihdantaan luovutetut tuotteet rinnastetaan lopullisesti ja kokonaisuudessaan jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin, kun on kyse tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisössä.

27 Yhteisöjen tuomioistuin täsmensi 1.7.1969 antamassaan tuomiossa (yhdistetyt asiat 2/69 ja 3/69, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, Kok. 1969, s. 211), että perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklaan sisältyvät kiellot ovat niin tärkeitä, että perustamissopimuksessa pyritään sulkemaan pois kaikki niiden soveltamiseen liittyvät mahdolliset puutteet sen estämiseksi, että kieltoja kierrettäisiin erilaisilla tulli- tai verotustoimenpiteillä. Tuomioistuin totesi, että 95 artiklalla pyritään estämään näiden kieltojen kiertäminen verotustoimenpiteiden avulla.

28 Edellä esitetystä seuraa, että sellainen tulkinta, jonka mukaan perustamissopimuksen 95 artiklaa ei sovelleta vapaassa vaihdannassa oleviin tuotteisiin, johtaisi tulokseen, joka on ristiriidassa sekä perustamissopimuksen tarkoituksen, sellaisena kuin se ilmaistaan sen 9 ja 10 artiklassa, että perustamissopimuksen systematiikan kanssa. Kolmansia maita koskeva kauppapolitiikka kuuluu tosiasiallisesti yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, jollei 115 artiklan mukaisilla edellytyksillä toteutettavissa olevista tarpeellisista suojatoimenpiteistä muuta johdu. Jäsenvaltiot eivät niin ollen saa enää vapaasti määrätä syrjiviä maksuja vapaassa vaihdannassa oleville kolmansista maista peräisin oleville tuotteille.

29 Neljänteen kysymykseen on siten vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 95 artikla koskee kaikkia jäsenvaltioista tulevia tuotteita eli myös kolmansista maista peräisin olevia tuotteita, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa.

30 Ottaen huomioon neljänteen kysymykseen annettu vastaus viidenteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

31 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian tasavallan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunale di Milanon 17.1.1985 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Kulutusveroksi kutsuttu vero, joka kannetaan sekä maahan tuoduista että kotimaisista tuotteista, mutta joka tosiasiallisesti kohdistuu lähes yksinomaan maahan tuotuihin tuotteisiin, koska kotimainen tuotanto on äärimmäisen vähäistä, ei ole ETY:n perustamissopimuksen 9 ja 12 artiklan mukainen vaikutukseltaan tuontitullia vastaava maksu, jos se kuuluu yleiseen sisäisten verojen järjestelmään, johon tuoteryhmät järjestelmällisesti kuuluvat objektiivisin perustein, joita sovelletaan tuotteiden alkuperästä riippumatta. Vero on näin ollen luonteeltaan 95 artiklassa tarkoitettu sisäinen vero.**

2) **ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan toisen kohdan määräykset estävät kantamasta kulutusveroa tietyistä tuontihedelmistä, kun kyseinen vero on omiaan suojelemaan kotimaista hedelmäntuotantoa.**

3) **ETY:n perustamissopimuksen 95 artikla koskee kaikkia jäsenvaltioista tulevia tuotteita eli myös kolmansista maista peräisin olevia tuotteita, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa.**

Galmot Kakouris O'Higgins Schockweiler Bosco

Koopmans Due Everling Bahlmann Joliet Rodríguez Iglesias

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä toukokuuta 1987.

P. Heim
kirjaaja

Y. Galmot
presidentin tehtäviä hoitava jaoston puheenjohtaja